

SVALBARD

Av Torfinn Kjærnet

Svalbard er et høyarktisk øyrike innenfor 74° og 81° nordlig bredde og 10° og 35° østlig lengde. I flateinnhold er det omlag 62 000 km² eller halvannen gang så stort som Danmark. Den nederlandske sjøfareren Willem Barentsz regnes som øygruppens oppdager. I 1596 ga han øyene navnet Spitsbergen på grunn av de spisse fjellene langs vestkysten. Spitsbergen var å regne som ingenmannsland frem til øygruppen ble underlagt norsk suverenitet 14. august 1925. Da ble øygruppen omdøpt til Svalbard, en gammel norrøn betegnelse som betyr "den kalde kysten". Svalbard er en del av kongeriket Norge, men uteglemmes likevel ofte når "Norge" omtales i ulike sammenhenger.

Svalbard har opp gjennom århundrene tiltrukket seg folk fra mange land. I dag forteller stedsnavnene ofte om hvor disse kom fra, eller hva slags virksomhet det har vært på stedet, som for eksempel Jarnfjellet, Copper Camp og Blyhatten. De første 300 årene var fangstvirksomheten

enerådende inntil kullgruvedriften tok over på begynnelsen av 1900-tallet. Med denne fulgte faste bosetninger i vel organiserte samfunn. Kullgruvedrift er sammen med forskning og turisme de viktigste næringsveiene på Svalbard i dag.

Det bor omlag 2.400 mennesker på Svalbard. De fleste innbyggerne bor i Longyearbyen og Barentsburg. Resten av befolkningen er fordelt på mindre bosetninger, fangst-, forsknings- og meteorologiske stasjoner. I henhold til Svalbardtraktaten, en internasjonal avtale som ble inngått for at Norge skulle få suvereniteten over øygruppen, har alle traktatlandene lik rett til å drive fangst og næringsvirksomhet på Svalbard. Det er ved siden av Norge bare Russland som benytter seg av denne retten i dag ved å drive kullgruvedrift i Barentsburg.

I dag er mer enn halvparten av øygruppen vernet, og Norge har innført strenge lover og forskrifter for å bevare miljøet.

Longyearbyen er den største bosetningen og det administrative senteret på Svalbard.